

818

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Брой 14. у Сомбору 31. Јулиа 1867. Год. IX.

Школски Лист излази месечно дваред: сваког 15. и последнѣг ,
а Пријатељ србске младежи излази као додатак школскога Листа.
Цена е за оба Листа 4 фор. на годину.

Србски Учительско-приправнички завод.

Од свию средњих и висших школа, што их ми Срби на овој страни имамо, по моме мнѣнију, од највеће е за нас важности учительско-приправнички завод у Сомбору. Ето, Богу хвала, навршуе се већ 55 година од како завод овай постои. У нѣму се за то време редовно изобразило близо 700 учитеља, од којих доста знаменити део удостои се свештеничког чина, често и без учена Богословие, што е у прва времена у Ванату, а све до скоро у Будимској Епархији понавѣше бивало.

Готово без сваког патрона и добротвора, у најнеприятнијим околностима, остављена самој себи и родољубивом пожртвовању и самоодречену своих наставника, проживила е препарандија ова половину вѣка издржавајући се едино оним повчићима, што у провинцијалу нашем у трећи тас црквени падаху, па ипак и у само најмрачније доба обстанка свога није била гора од других наших учебних завода.

Пре десет година, ревностним и родољубивим настоянѣм общеуваженог преобразитеља и обновитеља наших народних школа Господина Др. Натошевића ц. кр. школског саветника, изведен е овай завод србски на прави пут, на коме му ваља сходно задатку и определению својем на благо народа нашег делати. Од тога времена постала е Препарандија наша достојним образовалиштем србских учитеља, што и најжешћи противници нѣни, — ако их има — признати мораю; почем о томе најболу сведочбу дае радња оних младих учитеља, кои данашнѣм даном у многим школама Бачке и Ваната, и у неким школама Срема, Славоние и Будимске Епархије, подобно трудо-

любивим пчелицама неуморно делаю воспитаваюћи и учећи деду нашу.

Да би народ Србски знати могао какво е садашњи станѣ Србског Учительско-приправничког Завода, то ће се у овом броју мало ниже, и у идућим бровима овога листа саобштити преглед предмета што се овде уче, ал пре тога за нужно налазим овде назначити саме учебне предмете, кои се у Србском Учительишту предаю, количину часова седмичних, број учителя и ученика и остале околности овога завода, које су обштинству нашем још слабо познате.

У Србском Учительишту Сомборском уче се ови предмети: 1. Пространи Катихисис и Катихетика; 2. Библична Повестница Старога и Новога Завѣта; 3. Толкованѣ Недельних и Праздничних Евангелија и Апостола; 4. Литургија; 5. Кратка Црквена повестница и Житија Светих, кои се код нас особито почитую; 6. Педагогија; 7. Дидактика и Методика с познаванѣм садржая школских књига, и с практичним покушаванѣм у обучаваню школске дечице; 8. Наука о устройству народних школа, и повестница васпитавања у кратком прегледу, с изученѣм педагогичних начела по списима најславниѣх Педагога; 9. Рачун на памет и на табља с облицима из геометрије; 10. Србска Граматика са писменим саставцима и повестницом књижевности србске; 11. Црквено-славенски језик с преважанѣм на србски; 12. Земљопис; 13. Отачавеница (земљопис земаља круне угарске и историчне црте из прошлости народа Србског); 14. Економија; 15. Типик; 16. Црквено појанѣ; 17. Харизнично појанѣ и певанѣ; 18. Немачки језик; 19. Мађарски језик; 20. Краснопис; 21. Рисанѣ; 22. Гимнастика.

Науке се предаю у два годишња течаја. Приправници првога течаја имаю 32 школска часа, а приправници другога течаја имаю 33 школска часа преко недељѣ; тако да е прави одмор од учења и вештбања школског управо само недељом после подне, па и ово једино слободно време обратили су Приправници наши на своју науку, држећи тада седнице дружине „Венца“ и читајући у овима своја покушаванја на пољу књижевности наше.

Осим ових школских часова приправници присуствујо свако јутро на Јутреню и на св. Литургији, што обично 1½ сата траје, а недељом и празником иду они и на Вечериѣ. Па по-чем на сваком како свакидашњим тако и свечаном богослуженю

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

они читаю и пою, то се и часови црквени могу за њи као часови учениа и вештбаниа сматрати, и потоме долази на њи још околу 12 дужностних часова преко седмице, не бројећи овамо ученѣ лекција, приправљанѣ за предаванѣ у народној школи, у домаће израђиванѣ стилистичних, педагогичних и осталих задаћа.

Управитељ Србског Учитељишта е Преч. Г. Ђорђе Бранковић Прота Сомборски, кои трудни овај посао из почасти од-правља. Науке предаю: едан катихет уедно редовни професор србског и славенског езика и црквеног поянја; едан главни приправнички наставник, и два помоћника, од коих едном у део пада красопис и рисанѣ, а другом хармонично поянѣ и гимнастика.

Прва двоица примаю сваки по 800 фр. годишнѣ плате, а друга двоица по 75 фр. Идуће године отвориће се још една професорска катедра са 400 фр. плате, те тим ће се посао садашња два редовна наставника знаменито одлакшати и унапредити.

Приправника ове школске године има у другом течаю 27, а у првом 22. Свега 49.

Владанѣ е питомаца уобште примѣрно и похвале достойно било. Стипендию из фундације блаженопочившег Ђорђа Ралѣ од 50 фр. 40 кр. за прошлу годину, примио е у течаю ове године едан приправник, а шесторица добијали су подпоре из Платонеума, и то двоица по 60 фр.; двоица по 50 фр. а остали по 40 фр.

Прекусутра ће приспети овамо правитељствени повереник при овогодишњим испитима Г. Др. Натосевић, под когга председаванѣм обдржаваће се испити о способности за учитељско звание, како оних приправника, кои ове године други приправнички течај свршую, тако и оних, кои су прошасте године науке ове свршили, али због ратног доба прописани испит нису положити могли. —

Надамо се, да ће одсада обштинство србско, уверивши се о важности учитељишта овог, својски се о напредку његовом постарати, и да ће честити синови србски из свию кравва србства идуће школске године у великом брою овамо поврвити, да се педагогичним, и духовно религиозним наукама овде на милим нашем матерњем езикау уче, и за велеважно учитељско звание приправљаю. —

У тој нади починѣмо данас саобштовати преглед пред-

мета, кои се у Србској Препарандији Сомборској, са одобренијем кр. угар. правительства већ од више година са успехом предаю.

У Сомбору, на Св. Илију 1867.

Преглед предмета

ков е у јавном Србском Училишту Сомборском год. 186% и 186%. редовним приправницима учитељским, главни приправнички наставник предавао.

А. ПЕДАГОГИЈА.

1. У првом приправничком течаю уче се:

Предходна знања из науке о човеку.

Определенј и назначенј човека на земљи. Васпитанј, и средства за васпитавањ.

У чему се састоји суштаство човечије? Строј тјла човечије. Саставни делови тјла човечије. Мозак и нерви. Крвни сасудови. Лимфатични сасудови. Сматранј поединих делова главе, трупа и чланкова. Три главне животне радњ: дисањ, течай крви и сваривањ. — Тјло као оруђе духа човечије. Спољашна чула. Чулни органи и чувањ ових.

Дух човечији, нјгово преимућство и радња; способност духа човечије за усавршавањ. Три главне моћи духа нашег.

Моћ познавања уобште. Опажањ и спољашњ гледањ. Гледањ унутрашњ. Моћ уображања понављајућа и стварајућа (машта). Моћ памтења. Моћ мишлења, као разум — Поймови, пресуде и заключения. Ум као највисши степен моћи познавања, као највисша моћ духа човечије, и као орган, којим откривењ божие примамо.

Моћ чувствована. — Сматранј чувствована по ниховој каквоћи. Душевни потреси (афекти) и страсти. Разлика чувства по ниховом извору. — Телесно или плотско чувство. Чувство својелюбља. Добро срдце. Чувствованј истине. Чувство морално и благочастиво. Чувство родољубља и отачастволубља.

Моћ тежњ. Чувствене тежњ. Духовне тежњ. Сматранј дечјих склоности. Савест. — Темпераменти.

Седмично едан час.

II. У другом течаю.

Наука о васпитаню. Различите врсте васпитаваня: васпитаванѣ физично, интелектуално, морално, религиозно и христовично. —

О умном или интелектуалном васпитаню уобште. Главно правило при изображаваню моћи познаваня.

Изображаванѣ спољашнѣга гледаня на дому и у народной школи. Спомоћна средства при изображаваню ове моћи.

Развианѣ унутрашнѣга гледаня. Свест. Самосвест. Зашто се у народной школи има уз спољашнѣ гледанѣ развиати унутрашнѣ гледанѣ? Како се има то чинити?

Изображаванѣ моћи говора у свези са сматрањем и познавањем предмета. Уплив матернѣг ѣзика на развитак умних снага дечиѣх. На што има учитель при изображаваню говора дечиѣг пазити.

Навикванѣ на пажљивост. Важност пажљивости по умно напредованѣ дечиѣ.

Негованѣ моћи уображания у народной школи посредством сиграња и описания.

Негованѣ моћи ствараоуѣ у школи и у цркви. — Чуванѣ од претераности у уображаню, и од неваљалих нечистих маштания.

Снаженѣ памтєня. Шта у овом погледу има домаће васпитанѣ чинити? Шта се иште од садашнѣ школе у погледу на вештбанѣ деце у памтєню.

Старанѣ о разумеваню предмета што се на памет уче. Коим се начином вештба памтєнѣ ствари, а коим памтєнѣ речи? Повтораванѣ. Игра сећаня.

Изображаванѣ разума. На чему оснивати валя развианѣ разума. Правила за постепено развианѣ разума у народной школи. Правац разума логични, математични, и практични.

Вештбанѣ у разсуђиваню.

Упућиванѣ на саморадию.

Чуванѣ од претераности, наособности и пренаглости при изображаваню разума. — Складност у развианю свию богоданих снага дечиѣх.

Изображаванѣ ума.

Естетично васпитанѣ уобште. — Очврстуѣ као средство противу сувишне разнѣжености и слабости. Подчиненѣ плотског или чувствєног чувствования духовним чувствованияма и уму.

Негованѣ чувствованя красоте на дому, у школи и у цркви. Средства за негованѣ овог чувствованя.

Васпитаванѣ доброга срѣца или чувства симпатичног.

Изображаванѣ чувства истине.

Развиянѣ чувства благоврности. — Кад се ово започнѣ и како се на дому и у школи чувство благоврности крепи и снажи.

Буденѣ и развиянѣ чувства побожности у породици. — Зашто неваля одлагати буденѣ овога чувства, до савршеног узраста дечиѣ? — Средства коима се чувство побожности у дому родительском снажи и негуѣ. Чиме се ово чувство код дече затуплюѣ. Изображаванѣ чувства побожности у народной школи. Изображаванѣ родолюбя и отачастволубя у народной школи.

О нравном или моралном воспитаню. На чему се оснива нравно воспитанѣ. Тегобе нравног воспитаня у народной школи, особито у данашнѣ време.

Одвикаванѣ и чуванѣ од зла.

Рано навикаванѣ у добру. Уплив благога обичая на благоврност међу децом и међу простим люда.

О послушности. Послушност из страха, из любви и из почитаня. Правила за одржати децу у послушности. — Разлике послушности дечиѣ, и послушности одраслие младежи. Леченѣ непослушности или поступанѣ с непокорном децом. — Разликованѣ преступака по извору из ког долазе.

Вештбанѣ у искренности и истинитости. Педагогично поступанѣ с лажливом децом.

Школски запт, и благотворан уплив нѣгов на воспитанѣ и изображаванѣ ученика у народной школи. — Шта се има уредити да деца уредно у школу долазе, да при предаваню пазе, да буду на миру и да им се прилѣжност омили.

Награде и казни у народной школи. — Разлике награда и казни воспитательских од грађанских. Природи сходне и произвольне награде и казни. Шта се има пазити при раздаваню награда. Ред награда у народной школи. — Казни у народной школи. — Учитель има веома на опрезу бити кад хоѣе да казни. — Каштига домаћа и школска несме бити отмаштенѣ, ни чиненѣ за доста (удовлетворение). Положай учителѣв при казненю. Постепеност у казненю. — Валя ли често и редовно казнити? Коѣ се казни несмею у школи употребљивати? — О телесной казни. — Како би се могле казни одклонити.

Пример као средство за васпитавањѣ.

Телесно васпитањѣ. Потреба и важност овога. — На кога спада највећма дужност телесног васпитавања. У колико може учитељ допринети к телесном изображавању своих ученика?

Уплив ваздуха, топлоте и светлости на живот и здрављѣ свакога човека, а на посе на телесно развијањѣ дете.

Чистота. Правила за привикавањѣ к чистоти. Одело дечије.

Савети у погледу на рану и пиће дечије.

О телесном послу и одмору. Диететични прописи за спавањѣ. — Природна и вештачка Гимнастика. —

Приметба. Предавања из Наособне Педагогије, слушали су ученици из оба течаја заједно, али су из нѣ само ученици другог течаја испитивани били. —

Педагогија предавана е по рукопису професоровом, списаном на основу ових извора: *Grundsätze der Erziehung und des Unterrichtes von A. H. Niemaer.* — *Lehrbuch der Erziehung und des Unterrichtes von Curtmann.* — *Volksschulkunde von L. Kellner.* *Die Paedagogik, von H. R. Rüegg.*

У другом течају седмично два часа предавања. — Приправници другог течаја добијали су сваких 15 дана по едан педагогични саставак за израђивањѣ.

Б. ДИДАКТИКА.

І. Дидактика обшта.

Увод у науку о учено. Цел учења стварна и умна. Појам о Дидактици и Методици. Главна правила обучавања која се поглавито односе на децу. Правила обучавања, која се тичу учених предмета. Правила обучавања у погледу на учитеља. Чувањѣ деце од рассејаности и вештбанѣ у пазљивости.

План обучавања у народной школи. Предмети главни и не-обходно нуждни у свакој школи. — Предмети кои се у напредниим школама уз оне најглавније предавати имаю.

Поступак при обучавању.

Облик обучавања. Предавањѣ и изтраживањѣ. (Акроама и Ђвристика). Разговорни или диалогични и катихетични начин обучавања. Начини учења: показуюћи, напред говорећи и приповедауюћи.

Питањѣ и одговори. —

Дух обучавања.

Овај е предмет предаван ученицима другог течаја у часовима за Методику одређенима.

II. Наособна Методика и познаванѣ школских књига.

Задатак народне школе.

Предмети, кои се у народной школи и у сваком поедином одељењу и разреду народне школе уче. —

Наука гледаня, мишленя и говора у I. разреду народне школе.

Вештина читаня и писаня. Ученѣ читати по сричаню и гласаню, и недостаточности оног првог начина учения. —

О учению писаня и читаня (Schreiblese Unterricht.) Преимуштва и осведочена корист овога.

Умно приуготовљаванѣ за читанѣ у свези с науком гледаня. Вештбанѣ распознаваня речи у реченици. Растваранѣ речи на слокове и слокова на гласове, и спаянѣ гласова у слокове и у речи.

Вештбанѣ у познаваню сваког поединог самогласа и сугласа. —

Ручно приуготовљаванѣ. Средства зарад овога. Распознаванѣ шта е десно, лево, горе, доле, и т. д. Точке; основни потезови; потезови из којих се наша писмена састое. Начин, којим се потезови писати уче.

Начин којим се уче писати самогласи.

Писанѣ малих писмена по калиграфичном реду. Познаванѣ великих рукописних, грађанских малих и великих и црквених писмена. — Штице и писмарица.

Спаянѣ слокова и считаванѣ на табли, на штицама и у буквару. Писанѣ слокова и речи по тактираню. — Писанѣ великих писмена.

Начин којим се уче букварске приповедке. — Славенски буквар.

Практично користенѣ с науком писаня. Писанѣ по казиваню и поправљанѣ прописа. Како се покушаваю писмени саставци у III. IV. разреду главних основних школа.

Прва езикословна читанка и нѣн садржай. — Вештбанѣ у приповеданю. — Предмети за механично читанѣ.

Начин, којим се вештба механично читанѣ у II. разреду осн. школе.

Метод за читанѣ с разумеванѣм у II. и у III. разреду.

Метод за предаванѣ приповедака из прве читанке. Садржай, главна мисао и поредак мисли важниѣх приповедка из ове читанке.

Метод за читавѣ описаня природописних и земљописних у II. разреду. Ученѣ народних песама. Ђзикословно обучавањѣ у II. разреду главних основних школа. —

Друга књига о ѣзику и читаню, нѣн садржай, поделенѣ и употребленѣ. — Приповедке из те читанке, и наука што се у њима находи. —

Метод за предаванѣ Приповедака из II. читанке. Песмице, морадна изреченя и дидактична поученя из исте читанке како се имаю предавати.

Поступак при предаваню природописних описиваня.

Предаванѣ земљописних предмета у III. и у IV. разреду основних школа. — Предмети природословни у III. и IV. разреду. — Предмети из историе отачаствене и народне у III. и IV. разреду. Народне песме у овим разредима, као средство за развиянѣ народне свести и народног поноса.

Ђзикословно обучавањѣ у III. и IV. разреду главне основне школе.

Начин коим се деца у вери и у благоиравности, на основу науке християнске васпитаваю. Предмети што се у I. разреду основне школе из Науке Християнске и Библичне Повести уче, и начин коим се едно и друго извршуе.

Катихизис у II. разреду основне школе. Употребленѣ еванђелске науке у изреченяма зарад религиозног васпитаня дециг у овом разреду.

Начин коим се библичне повести у народной школи уче.

Метод за тумаченѣ неделних и празничних Евангелия и Апостола у III. и IV. разреду. Ученѣ изреченя из Св. Писма на србском и на славенском ѣзику.

Поступак при изясняваню богослуженя, црквених молитава и обреда, и при приповеданю Жития светих угодника Божиих.

Начин коим се деца у вештбаню разумљивог читаня из Часловца вештбаю.

Како се одабрани псалмови читаю и зарад разумеваня славенског ѣзика и побуђеня благочастивог чувства употреблюю.

Важност пояня. Поянѣ као редован предмет у народной школи. Припреманѣ за ученѣ пояня. Шта се у сваком поедином разреду из пояня учи.

Начин коим се учи текст песме у првом, и како у оста-

лим разредима. Начин за ученѣ мелодисѣ песме. Како би могао учитель одраслиу младеж сеоску и варошку у поянню обучавати?

Ученѣ другог земальског ѣзика у овоостраним србским основним школама. — Писанѣ с латиницом и с немачки писмени. Немачки буквар за србске школе.

Вештбанѣ у механичном читаню немачком, и у разумеваню прочитаного. Практично немачко ѣзикословлѣ у III. и у IV. разреду главних основних школа србских. Ученѣ рачуна у народной школи. Рачун напаметни и писмени. Поступак при учению рачуна уобште. — Начин коим се рачун у I. разреду осн. школа учи. Поступак при учению напаметног рачуна у II. основном разреду и течай обучаваня. Начин коим се писмени рачун у II. разреду предае и шта се све ту учи. Рачун у III. разреду основне школе, с начином обучаваня и поступком методичним при учению напаметног и писменог рачуна. Практично користенѣ науке рачунске. Рачун у IV. разреду главне основне школе. —

Како се могу сва три отделена деце у ѣднокласной школи заедно с послом занимати.

Дидактична правила израђена су по овим списима: *Wegweiser für deutsche Lehrer, von A. Diesterweg. Volksschulkunde von L. Kellner. Allgemeine Unterrichts und Erziehungslehre von Fr. Herrmann.* — Метод учительски предае се по собственом искуству наставникова, с употреблѣнѣм ових извора: „Упутство за букварске науке од Дра Ђорђа Натшевића; Кратко упутство, II. изданѣ од истога; Школски Лист, год. 1858—1866.; *Speciella Methodik von Obler; die Unterklasse von Herrmann; Rukovodstvo za početniču, od Fr. Klaića; „Učitelj u školi“* од истога. — *Sprach und Sachunterricht von Fr. Herrmann.* — *Az olvasás tanmódja, írta Bárány Ignác.*

Дидактика с Методом учительским предавана е у 3 седмична часа. Метод су учили сви приправници заедно, али се само од приправника из другог течая точно и подпуно знанѣ изискивало.

Приправници другога течая под надзором и руководством професора Методике држали су сваке неделѣ по три часа практична покушаваня у предаваню предмета у првом, другом и трећем разреду Сомборске србске главне основне школе. Приправници првога течая имали су три часа одређена за полагањѣ разреда у главной основной мушкој, и у основной девојачкој школи Сомборској, гди су они предаванѣма ГГ. учителя присутствовали и о добивеном искуству белешке свое водили.

Катихизичке Беседе.

БЕСЕДА 6.

О свойствима Божиим.

„ВѢРЪЮ во ЄДИНАГО Бога Отца ВСЕДЕРЖИТЕЛА.“

Кад нас е света црква научила, да вѣруемо и кланямо се єдном у св. Троици Богу; кад нам е показала лична свойства Бога Отца, Бога Сина и Бога Духа светог, то нам сад одкрива свойства Божија, која су свима трима лицима свете Троице обшта. Та се свойства укратко изражаваю у Символу вѣре єдном речи: „ВСЕДЕРЖИТЕЛА.“ „ВѢРЪЮ во ЄДИНАГО Бога Отца ВСЕДЕРЖИТЕЛА.“ Ма да е реч сведржителъ стављѣна после имена Бога Отца, опет се она односи како на Бога Отца, тако исто на Бога Сина и Бога Духа светог. „Име сведржителъ ясниє од ма коєг другог имена изражава свойство Бога; по том, што ни єдно створено суштаство не може бити сведржителѣм, т. е. свемогућим.“ (Правос. Исп. ч. 1. вопр. 14.). У осталом свойства су Божија неброєна. По учєню православне цркве назначићемо ова најглавнија: „Бог е Дух, вечни, преблагі, свезнаюћи, најправедниі, свемогући, свуда присутствуюћ, непроменьлив, најдовольниі, преблажени.

„ДЪХЪ єсть Богъ,“ рекао е сам Спаситель (Іоан 4. 20). А шта значи реч Дух? Дух се противполаже вештаству или тѣлу. Свако тѣло састої се из чести, има спољашњи вид, подлежи мери, нема сазнаваня. Дух напротив суштаство е несостављѣно, просто, невидимо, неизмерно, разумно — слободно. Таква е, браћо! и наша душа, или дух, кои у нама живи. Такви су и безтѣлесни дуси или Анђели. Но душа наша сѣдицѣна е с тѣлом, и сами Анђели ограничени су простором, мораю дакле имати ма какав образ, вид. Но Бог е Дух најчистиі, кои нема сенке тѣлесне, невидим, безконачни и неописани

Бог е Дух „вечни.“ Он нит е имао почетка бићу свом, нити ће края имати, он е био, єст и биће, или болѣ рећи: Он е свагда независан и самобитан. *Азъ первый, и азъ по сихъ; кромѣ мене нѣсть Бога (Иса. 41. 6.); азъ єсмь первый и азъ єсмь во вѣкы (Иса. 48. 12.)* тако говори сам Бог у св. писму!

Бог е Дух преблагі. По неограниченой благости својој, створио е Бог видими и невидими свет, Анђеле и люде, да би их учинио учестницима своє славе и блаженства. По

безконачной благодости своіой, послао е Бог на землю Сина свог еднородног ради спасеня людій од грѣхова ньихових. Бог е сама благод, сама любов: „Богъ лъкъ естъ“ (1. Іоан. 4. 16.) говори любимац и ученик Спасителя св. Іоанн Богослов.

Бог е Дух свезнаю љи. Свезнаѣ божіе неограничава се ни временем, ни местом. Он зна све што е било, што бива и што ће бити, види све што е на небу, на земљи и у преисподньої; зна наше мисли, чувства и желѣ, намере, речи и поступке. „Нѣсть тварь неавленна предъ нимъ, вса же нага и овавлена предъ очима егъ. (Євр. 4. 13.)

Бог е Дух најправедниі. Єдном Богу пристои најсавршенія светост и праведност. „Богъ вѣренъ и нѣсть неправды въ немъ.“ (второз. 32. 14.) С тога люби Бог и код свой створеня светост, и праведност, и мрзи на свако зло, сваки грѣх; праведнима помаже и награђуе их, а злима се противи и грози казню; ер е праведан. „Богъ не хотай кеззаконіа ты еси; не приселитса къ тебѣ лъкавнѣай, ниже преждѣтъ кеззаконицы предъ очима твоима (Псал. 5. 5—6.)

Бог е Дух свемогу љи. По свемогу љству свом, Бог чини све што хоѣе, што се слаже с њговим безконачним савршенствама: светошђу, премудрошђу и благошђу. Нѣму ние ништа немогуѣе, ништа трудно. „Он рече, — и кыша, повелѣк и создашаа. Оу Бога вса возможна.“ (Мат. 10. 26.)

Бог е Дух свуда присутствую љ. Бог ние ограничен местом или простором. Он е свуда по свой вселеной. На сваком е месту не само силом и премудрошђу, но и самим суштаством своим. „Аще оутайтса во сокровенныхъ, — и азъ не оузрю ли его? Бда неко и землю не азъ наполнаю?“ Тако говори сам Бог чрез пророка Єремию (23. 24.)

Кои Бог е Дух кои се не меня. Бог се не меня, него е свагда едан и исти, како у суштаству свом, тако и у своим савршенствама, дѣйствама, намерама и обећаньма. А може л' бити другчие? Он е подпуно битан, подпуно савршен. „Оу Отца свѣтвѣз нѣсть премѣненіа или преложеніа сѣнь.“ (Іак. 1. 17.) Не такъ человекъ Богъ колеблетса, ниже тако сынъ человекъ измѣнаетса. Той глаголаше: не сотворитъ ли? Речетъ — и не преждѣтъ ли? (Числ. 23. 19.)

Бог е Дух најдовольниі, преблажени. Бог ни у чем не оскудѣва, ни од ког не зависи, но све што е створио, од њга зависи, он држи. Он е сам слава и красота, спокойство и блаженство. Бог „ни ш рѣккъ человекескихъ оужденіа

www.unil.rs
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

пріемлетъ, треба что, самъ даа всѣмъ животъ и дѣханіе и
всѣ (Дѣян. 17. 25.) говори св. Апостолъ Павле. Онъ и назива
Бога „блаженнымъ и единымъ сильнымъ, царемъ царствующихъ
и Господемъ господствующихъ (1. Тим. 6. 15.)

Савршенства су Божія, као што смо пређе рекли небро-
сна. Кад би стали подробно говорити само о споменутихъ свой-
ствама, не да би намъ мало дана било, него и сав живот. У
осталомъ познанію Бога треба да буде најглавније дѣло у жи-
воту свакогъ човека, у томъ се састоји нашъ значај, наша слава
и блаженство. Држимо тврдо у уму и срцу, да е Богъ дух,
найсавршеніи, вечни, свуда присутствующи, безконачни, да е онъ
нашъ свемогући Творацъ, милосрдни владика, премудри промисли-
тель и судія правосудни.

Нѣму пристои свака слава, частъ и клананіе: Отцу, и Сину
и светомъ Духу, сада, вечно и до века. Аминь.

Д о п и с .

І. Е. Бела Црква, 12. Юлія. У общини овој постое 2 мужа
и 1 женски разред, у којима се овихъ дана држаху годишњи испити.
Намера ми е на видело изнети како са овимъ напредуемо, ер држимъ да
нас ништа не може од народногъ пропадања и одрођаваня сачувати до
школе и опет велимъ школе.

Будући да се овде збогъ нашихъ србскихъ школа неко неспоразу-
меніе међу общиномъ и племенитимъ маџистратомъ изродило, то е за до-
бро нашао госп. окружни управитель школски Дим. Чобић, високобла-
городногъ госп. Генерала и Бригадира на испитъ позвати, кои е заиста
19. Юнія у нашу школу и дошао, и успехъ нашихъ школа савестно
оценио, за кое ми г. управителю весьма благодаримо. Од стране плем.
поглаварства присутствоваху на овомъ испиту гг. градоначелникъ Фром,
управитель Улић, сенаторъ Франя Грайнер, а од стране общине пре-
г. прота са више одабранихъ чланова.

Испитъ е у второмъ разреду, надъ коимъ е учителѣмъ поставлѣнъ г.
Макса Пантелић на задовольство школске комисіе испао, све пропи-
сане предмете школске деца добро знадоше, а особито Природописъ и
Земљописъ, само е штета што у школи овој нема јоштъ до данасъ ни-
каква земљовида, где би могла деца и рукомъ оно што говоре пока-
зати, али шта ћемо кадъ смо ми овде у мањини, па свака наша молба
буде у засѣданію одбивна.

На захтеваніе госп. Генерала писала су деца на табли врло лепо
и чисто, и сваку речъ граматично означилие какова е. Ово нас е заиста
удивити морало, кадъ се само сетисмо да за време нашегъ обучавања о
свему овомъ ни спомена било нив. Но насъ највише обрадова едно ма-
лено детенце, кое намъ на родолюбивомъ присутствію нашемъ у име своихъ

содругова с њџним осећањџм хвалу одаде, и неколико ваљаних речи о школи и просвети изрече; говорећи да е црква и школа едно с другим тесно скопчана, ер бадава ће се у цркви одраслим людма наука вере и закона проповедати, ако ови нису из школе изнели срдце наугорођено за све хришћанске врлине, с тога и есте — вели — главни задатак народнџ школе, да васпита и одгаи св. цркви добре и ваљне чланове. Наука е — говораше далџ мали ученик — данашњџм даном највећа моћ и снага, на којој почива спокојство, и срећа сваког народа, и државе, без ове не може данас ни едан народ дуго ни постојати а камо ли срећан бити. — У свему увидисмо на испиту, да се наша дечица у овом разреду у духу народном васпитавају, и да се наш врли учитель труди улити деци, осим остали предмета, и мужку одважност, народни понос и свест о достојанству човека. Г. управитель јавно хвалу изрече и труд њџгов достојно оцени, па ево и ми пређутати немогосмо, а да му хвалу не одамо с том желом, да га та ревност и марљивост никад не остави. У женском пак разреду, у ком е ове године госпођица учителька Јулка Колузић на захтеванџ обшгинско постављџна и потврђена, биясмо подпуно задовољни, и изненађени, ер кад узмемо да е та школа 8 месеци люто дангубила — ко е ће поштованим читаоцима овога листа бити познато, — онда се заиста чудити морамо, како се могло толико успети. Но наша е омиљџна учителька своим неуморним трудом показала, докле са вољом и ревношћу дотерати може, за ко е нека јој ово буде награда, што јој овде хвалу одавмо, и труд уважавамо. Испит се држао и у првом мужком разреду такође. Надамо се да ће после овога испита свако неспоразумленџ између учителя и обштине, и између ове и плем. мађистрата престати.

Школске вести.

УЧИТЕЉСКИ ЗБОР У БЕЧКЕРЕКУ. Јулиа 6. држан е окружни учительски збор у месту Великом Бечкереку. Збор е одпочео у 10 сати пре подне. Господин Гавра Пешић учитель велико-бечкеречки устао е са приметбама :

1. Како су нуждни зборови, те да се што чешће држе.
 2. Како ће учительи уредно плату добияти?
 3. Како ће се доћи до целия да ученици уредно посеђую школу, и наводи за узрок непосеђивања: неслогу између свештеника и учителя.
 4. Да се заведу школске баште, да их учительи обделавају, а приход одтуд добивени да се обраћа на преке потребе сиромашних и добрих ученика у хальницима и књижницама.
- Господин прота Стаић у погледу на трећу точку приметбе господина Пешића предложи, да би добро било годишњи одмор дечић од два месеца разложити у три периода тако, да први од едне седмице падне у пролеће, други од 6 недеља падне у лето, а трећи од едне седмице у всен кад се беру кукурузи.

За господином Пешићем устане гос. Пая Јанковић свештеник Итебейски и примети :

1. Да наше народне школе само ће онда достојно посити име то, кад буду народно осећањ будиле и развијале, а то без предавања народне наше повестице по народним нашим школама никако бити неможе; да се умоли дакле Матица Србска да распише награду за оног, који сачини србску повестицу, или болје повестицу србског народа за србске народне школе.

2. Да учитељ предуготови свагда ученике за молитве којима одпочињ и докончава настављања своја; у ком смислу положи он на сто саставак „О Школској молитви.“

3. Разложи, како треба учитељ да поступа са новима ученицима, додавши и у овоме смислу сготовљено делце под насловом: „Како треба учитељ да поступа са новацима. Проче приметбе овога госп. свештеника неимаше времена на ред да дођу ер едан сат избие, и збор се идући закаже за 24. Август о. г.

НОВОНАИМЕНОВАНИ УЧИТЕЉИ. У Иванди: Ђорђе Грбановић, свршио основну школу у Араду, и без гимназије ил реалке препарандију у Араду. Проглашен онде да е способен за учитеља у основној школи. Тражио се још: Порфири Глогонац арадски и Ђорђе Крајован сомборски препаранд. Потврђен на предлог темишварске консисторије од угар. Минист. за просвету бр. 2123. са том приметбом, да има положити учитељски испит у Сомбору.

У Ченеју: Ђорђе Богосав, свршио основну школу у Темишвару, и без гимназије ил реалке препарандију у Араду. Проглашен онде да е способен за учитеља у основној школи. Ние положио практички учитељски испит. Тражили се још Цветко Поповић и Илија Алексић препаранди сомборски. Потврђен на предлог темишварске консисторије од угарск. минист. просвете бр. 2562. са приметбом, да има положити учитељски испит на србској препарандији у Сомбору.

У Пачиру: Јован Чупић, свршио три реална разреда и препарандију у Сомбору; проглашен да е способен за учитеља у основној школи. Тражили се још: Ђорђе Павловић, Цветко Поповић и Ђорђе Миладиновић. Потврђен од угар. минист. просвете бр. 4002.

У Баји: Александер Јанковић, свршио 4 гимнас. разреда у Н. Саду и препарандију у Сомбору, проглашен да е способен за учитеља у основ. школи. Тражио се још Цветко Поповић. Потврђен од угар. минист. просвете бр. 4003.

У Јабуки: Ђорђе Крагујевић, свршио 4 гимнас. разреда у Осеку и препарандију у Сомбору. Проглашен да е способен за учитеља у основној школи. Тражио се још Јован Георгијевић. Потврђен од угар. минист. просвете бр. 4327.

У Пивница: Милош Теодоровић, свршио 6 гимнас. разреда, филозофију и Богословију, положио практ. учитељски испит, и проглашен да е способен за учитеља у основној школи. Тражили се још: Ђорђе Миладиновић, Паво Мирковић, Светозар Миладиновић, Ђорђе Крагујевић и Стеван Карановић. Потврђен од угар. минист. просвете бр. 5200.

УПРАЗНЉНА УЧИТЕЛСКА МЕСТА. У Вршцу, плата в 400 фр. а. вр. и 7 хв. дрва од коих се има школа грејати; преостатак од дрва припада учитељу, но зато е он обвезан о свом трошку школу чистити и грејати и дрва тестерисати дати. — Стечай е отворен до 14. Августа. Молбенице се подносе магистрату. (Незна се, е ли ово место у главној школи вршачкој, или е у школи девојачкој, или у основној двокласној код Горњѣ Цркве. Ваљало би и то назначити при расписивању стечаја, да се просители управљати могу. У.)

У Србском Сен. Петеру у епархији Тамишградској. Плата 144 фр. 60 пож. жита; 3 хв. дрва, 50 фунти соли, 12 фунти свећа, едно двогодишњѣ свинџе, 4 ланца ливаде, 8 хв. сламе, и стан с баштом. Ђзик обучавања е србски. Молбенице се подносе конзисторији тамишградској.

У Чакову, плата 200 фр. 25. пож. жита, 15 фунти свећа, 8 хв. дрва. Учебни е џзик Србски. Молбенице се до 13. Августа поднети имаю конзисторији Тамишварској.

У Будимској епархији отворен е стечај на ова учитељска места:

1. У Калазу, плата 268 фр. 4 мерова наполице, стан и два парчета (колика?) земљѣ.

2. У Ловри, плата 76 фр. 20 н. 2 мерова пшенице 12 мер. наполице, 8 мер. ѳчма, 1 комад ораће земљѣ са 14 јутара пашњака, 1 кола сена, 25 фунти сланине, 25 холби пасуља, 500 нарамњака пружа и стан.

3. У Литоби, плата 28 фр. 20 пож. мер. ражи 10 пож. кукуруза, 2 хв. дрва, и $2\frac{1}{2}$ акова вина и стан.

4. У Ланчугу, плата 40 фр. 18 пож. жита и толико кокуруза, 3 хв. дрва, 5 акова вина, 1 ланац ораће земљѣ, $\frac{1}{4}$ ланца ливаде и стан.

5. У Медини, плата 84 фр. 24 пож. наполице, 8 пож. ѳчма, 1 хв. дрва, 3 хв. сламе 4 ланца земљѣ, стан и башта.

6. У Мађар Боји, плата 40 фр. 18 пож. жита и толико кокуруза, и 3 хв. дрва.

7. У Шиклошу, плата 220 фр. 4 хв. дрва и стан.

8. У Херцег-Судлошу, плата 28 фр. 20 мерова жита и толико кокуруза, 7 хв. дрва, 10 акова вина, 4 ланца земљѣ и стан.

За сва овде назначена места подносе се молбенице ч. конзисторији будимској до 20 Августа о. г.

Још су отворени стечајви на учитељска места у Мохову, Петровци и Маркушици — (сва три села у протопресвитерату Вуковарском. Плата е у сва ова три места одређена систематичка (315 фр.?)

Исправка. У броју 11. Школ. Листа, на страни 168. под VII. случајно е погрешно назначено, да учитељ панчевачки г. Јован Илић за овај Лист год. 1864. дугује; почем е исти г. уз своје писмо од 1. Дец. 1865. исправно два фор. пређашњѣм уредништву у име предплате за 1864. годину послао. што е и у записницима дотичним уведено. Молимо дакле да се немилa погрешка ова исправна.

Издае и уређуе Никола Ђ Вукићевић.